

НАРЦИСИЧНИЙ РОЗЛАД ОСОБИСТОСТІ

Баранова Н. В.

студентка 3 курсу ОР Бакалавр
спеціальність 053 «Психологія» ФПСР

Керівник: Уханова А. І.

К.психолог. н., доцент кафедри практичної та клінічної
психології ФПСР

Актуальність дослідження пояснюється тим, що в сучасному світі Кілька останніх років про нарцисизм говорять як про епідемію: ви зробили селфі, похвалилися своїм досягненням у соцмережах, запостили грамоту про те, що виграли змагання, – диванні експерти вже можуть написати, що ви нарцис. Нарцисизм – це нормальна функція особистості, яка присутня в кожному з нас. Тобто ця функція відповідає за цілісність нашого життя, прагнення до свободи, задоволення від життя, за досягнення.

Проте варто розрізнати нарцисичну функцію й нарцисичний розлад особистості (НРО). Саме останній і може заважати приймати себе та насолоджуватися життям у різних його проявах.

Мета роботи: вивчення проблеми існування нарцисичного розладу особистості, причини його виникнення, виявлення дій запобіганню і розвитку цього розладу.

Завдання: Для досягнення поставленої мети було сформульовано наступні завдання:

- Вивчити, як в сучасній психології трактується нарцисичний розлад;

- Надати опис нарцисичного розладу;

- Надати характеристику причин появи цього розладу;

- Розглянути типи нарцисичного розладу

- Виявлення дій запобіганню розвитку розладу у дітей

Об'єктом дослідження виступають прояви нарцисичного розладу особистості в суспільстві.

Предмет дослідження полягає в особливості прояву нарцисичного розладу особистості, відношення до людей з таким розладом.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, вибір яких зумовлений особливостями мети і завдань, об'єкта і предмету.

Короткий виклад основного матеріалу доповіді.

Нарцисичний розлад особистості не виділяють в окрему рубрику в класифікації МКХ-10, хоча ознаки цього розладу зустрічаються в 0,8% популяції.[2]

НАРЦИСІЗМ – риса характеру, що полягає у винятковій самозакоханості. Термін «Н.» походить від імені героя грец. міфу Нарциса, який відкинув кохання німфи Ехо. У покарання за це він був приречений закохатися у власне відображення у воді озера й помер від цієї любові. У психології та психіатрії надмір. Н. розглядають як серйозну особистісну дисфункцію або розлад особистості.[5]

Нарцисичний розлад особистості — це психіатричний розлад, що містить надмірний нарцисизм. Він виражається в

патологічному способі привернення уваги до власної персони та відчутті величі над іншими.[1]

Причиною виникнення НРО є вплив комбінації декількох факторів:

Оточення. Можливо, батьки занадто обожнювали дитину або занадто критикували, що не відповідало її реальному досвіду та досягненням.

Генетика. Нарцисизм може бути пов'язаний з спадковими характеристиками, включаючи певні риси особистості.

Нейробіологія. Це зв'язок між мозком, поведінкою та мисленням.

Люди, які проявляють ознаки нарцисизму, часто можуть бути дуже чарівними й харизматичними. Вони часто не відразу проявляють негативну поведінку, особливо у стосунках. Люди, які проявляють нарцисизм, часто люблять оточувати себе людьми, які підживлюють їхнє Его. Вони будують стосунки, щоб зміцнити свої уявлення про себе, навіть якщо ці стосунки поверхневі.[4]

Тому нарцисичний розлад особистості — це більше, ніж самозакоханість та завищена самооцінка. Людина нарцис:

- насправді не любить себе, адже вимоги до власної особистості неабияк завищені. Тому часто почувається нікчемно.

- вкладає усі свої сили, щоб підтримувати статус «най». Вона завжди повинна бути найкращою, найуспішнішою, найталановитішою у всьому та завжди.

- не може визнати, що потребує допомоги чи підтримки, коли необхідно. Для нарциса це особистісний крах.

- має брак емпатії. Людина з нарцисичним розладом не зважає на почуття інших та етику. Коли потрібно зробити вибір, не замислюється, як це може вплинути на оточення.[3]

У психології виділяють прихований нарцисизм та перверзний або антисоціальний.[1]

У людей з **прихованим** нарцисизмом притаманні риси, які зазвичай не пов'язані з цим розладом. До них відносяться сором'язливість, тривожність, нестабільність та переживання за думку оточення.

Прихованого нарциса виявити важко, але варто знати, що за маскою скромності та невинності можуть проявлятися такі ознаки:

- пасивно-агресивна поведінка,
- бажання помститися тим, хто досягнув більшого успіху,
- схильність до самоприниження,
- фантазування та ідеалізація власних здібностей,
- гостре сприйняття критики.

І друга форма - **перверзний або антисоціальний** нарцисизм може виражатися й у важчій, екстремальній формі. Даний вид нарцисизму може бути особливо небезпечним і нести серйозні наслідки як для індивіда, так для суспільства. Особливостями перверзних нарцисів є прагнення зруйнувати життя жертви шляхом симулювання; сприйняття людей, як засоби для досягнення власних цілей; невміння чесно конкурувати та брати відповідальність; возвеличення себе до рівня «Бога».

Нарцисичність особистості закладається з дитинства. У нарцисів в дитинстві ніхто не питав, чого вони хочуть, що вони відчувають. Вони повинні були відмовитися від себе, і бути кимось іншим, щоб заслужити оцінки і увагу батьків. Так сформувалося їх «помилкове Я».[1]

У дитини може мати серйозні наслідки на розвиток та щасливе дитинство. Діти з таким розладом можуть стикатися з відчуттям неповноцінності, низькою самооцінкою та депресією. Вони можуть намагатися здобути визнання іншими шляхом постійного

конкурентного поведінки та домінування, що може призводити до втрати дружби та конфліктів з оточуючими. Для діагностики нарцисичного розладу особистості у дитини, необхідно звернутися до кваліфікованого психолога або психіатра. Професіонал проведе спеціальні тести та спостереження для виявлення симптомів та оцінки рівня нарцисизму дитини. Деконструювати нарцисичну особистість і замість неї побудувати нову, чистеньку, чепурненьку та позбавлену нарцисичних рис — неможливо.

Але можливо навчити людину жити з такими рисами, помічати їх, контролювати і взагалі уміти з ними поводитись.

Лікування нарцисичного розладу особистості у дитини включає психотерапію, в якій дитина буде працювати над пошуком справжнього самовизначення, розвитком емпатії та здатністю до здорової соціальної взаємодії. Родичам також можуть надаватися поради щодо виховання дитини з нарцисичним розладом, включаючи пошук рівноваги між похвалою та встановленням меж, підтримку при розвитку здорової самооцінки та здібностей.

Нарцисичний розлад особистості у дитини може бути важкою та складною проблемою. Він вимагає розуміння, терпіння та професійної допомоги. Звернення до кваліфікованих фахівців та надання підтримки дитині можуть допомогти оволодіти цим розладом та покращити якість життя.

Література

1. Адская Психологія нарцисичної особистості. Внутрішня дитина та самооцінка. К. Аспер. 2022. 361с.
2. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С. Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога. Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2018. 310 с.

3. Психіатрія та наркологія: навчально-методичний посібник / А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Л.А. Боднар, Г.Т.
4. Психологер <https://psychologer.com.ua/nartsysyzm/>
5. Болтівець С. І. Нарцисизм // Енциклопедія Сучасної України / Редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-71142>